

Beszélgetés dr. Kristó Gyulával, a József Attila Tudomány- egyetem új rektorával

A tudományegyetemen a korábbi években oktatási rektorhelyettesként munkálkodó dr. Kristó Gyula egyetemi tanárt, a JATE Történeti Segéd tudományok tanszéki csoport vezetőjét július 1-i hatályos rektorral nevezte ki a művelődési miniszter.

Kinevezését követően a Szegedi Egyetem beszélgetésre kérte fel dr. Kristó Gyulát, adna választ néhány kérdésünkre, melyek egyfelől közérdeklődésre tarthatnak számot, másfelől megvilágítanák véleményét és elképzeléseit a jelent, illetve a közeli jövőt illetően.

● **Jelentős eredményekben cseppet sem szűkölködő eddigi szakmai- és közéleti pályafutását tömören hogyan összegezné Rektor elvtárs?**

— 1939-ben születtem Orosházán. Magyar-történelem—latin szakos középiskolai tanári oklevelet szereztem egyetemünkön, ahol immár a 21. tanévet kezdem oktatóként. Szűkebb szakterületem a középkori magyar történelem és a történeti segéd tudományok. „A feudális széttagolás Magyarországon” című dolgozatom alapján 1977-ben nyertem el a történelemtudományok doktora fokozatot. Korábbi kari KISZ- és pártfunkcióm után 1978-ban tudományos dékánhelyettes lettem a bölcsészkaron, majd 1979—1982 között oktatási rektorhelyettesként dolgoztam.

● **Mi a véleménye Rektor elvtársnak a hallgatók körében újabban megnyilvánuló élénk közéletiségről, hogyan értékeli ezt?**

— Visszakérdezek: valóban élénk közéletiség nyilvánul meg az utóbbi időben a hallgatók körében? A magam tapasztalatai alapján hallgatóink (KISZ-tagjaik) idézőjelbe tett „közéletiségére” legalább annyira a közönyösség, a passzivitás jellemző, már ami a tettekben megnyilvánuló, politikai töltetű közéletiséget illeti. Jól tudjuk: nem jelent ez általában szembenállást szocialista társadalmunkkal, de igenis bizonyos idegenkedést fejez ki az elvek igenlésén túl a közéleti vonatkozású cselekvések vagy vállalások iránt. Ahol az egyetemi ifjúság körében újabban valóban megélnék a viták, oda, a jogos kritikai észrevételeken kívül, sajnálatos módon, olykor politikailag diszsonáns hangok is vegyültek. Mindemellett az a véleményem: a vitákat bátorítani kell, de ugyanakkor fel is kell készülnünk ezekre a vitákra. A ténylegesen élénk közéletiség megteremtése nem történhet viták, ütközések nélkül.

● **Az utóbbi időben sok szót esett az intézményi demokratizmusról. Hogyan itéli meg Ön a tudományegyetem belső demokratizmusát? Mennyire mondhatók fejlettnek és kielégítőnek a hallgatók rendelkezésére álló fórumok?**

— Már tulajdonképpen az előző kérdésre adott válasz átvezet az intézményi demokratizmushoz, amelynek több — jobb szó híján használom — metszete van. Egyformán fontos kérdésnek tartom a tanszéki demokratizmust és a hallgatói demokratizmust, mert egyformán lényeges, hogy oktató (dolgozó) és hallgató egyaránt jól, otthon érezze magát egyetemünkön. Az elmúlt években elsősorban a keretek megteremtése, a jogszabályi feltételek biztosítása terén történt számottevő előrelépés. A fórumok tehát nagyjából biztosítottak. Szó nincs azonban arról, hogy ez önmagában megoldaná a problémákat. Az elkövetkező évek egyik fő feladata éppen az lesz, hogy kölcsönösen megtanuljunk — szinte egymástól tanulva és egymást támogatva —: miként kell élni a lehetőségekkel. A szint, ahol most állunk, nem ad okot elbizakodottságra. A kétoldalú kollektív véleményezési rendszer önmagában számos problémát vet fel: formálissá válhat, kölcsönös bizalmatlanság forrása lehet. Ha van is előrelépés abban, hogy a különböző testületekben ülő KISZ-képviselők érdemben teljes jogú tagok legyenek, még sokat kell tenni annak érdekében,

hogy a delegáltak valóban delegáltak éretek és bölcs állásfoglalását képviselhesék. Az ún. KISZ-jogosítványok széles körben biztosítják a megfelelő („partner”) KISZ-vezető testületek beleszólását az egyetemi élet alakításába. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy „beleszólásuknak” megfelelő és széles háttérrel legyen. Fontos feladat a tanszéki demokratizmus erősítése, a tanszék fiatal oktatóival való fokozott és folyamatos törődés. Ugyancsak kiszélesedtek a szakszervezet jogai. Általában megerősödött társadalmi szervezeteink érdekvédelmi tevékenysége. Az előzőekkel egyenértékűen fontos feladat, hogy ez az — egyelőre számos esetben még formálisan, csak papíron létező — intézményi demokratizmus ne bénítsa meg a szükséges döntéseket, a sürgős ügyek intézésében ne okozzon hónapos késéseket. A demokratizmus kétoldalú folyamat, játékszabályainak egyaránt érvényesnek kell lenniük mind a vezetőkre, akik véleményeket kérnek, mind azokra, akik a véleményeket megadják. Összefoglalóan az a véleményem: a demokratizmusért, főleg annak fórumaiért ma már nem harcolni kell, hanem az általa megteremtett lehetőségekkel okosan, az intézmény javára élni.

● **A korábbi küldöttgyűléseken és az intézményi ifjúsági parlamenten a diákok részéről több kérdés, javaslat hangzott el. Többek között kérték, legyen az egyetemnek jegyzetkiadási joga. Megvalósítható-e megvalósítható-e a javaslat?**

— Az egyetemnek eddig is volt jegyzetkiadási joga, akár úgy, hogy felterjesztésre a Tankönyvkiadó kari jegyzeteket adott ki (amelyek könyvtáruj forgalomba kerültek, s szerzőik tiszteletdíjat kaptak), akár úgy, hogy saját sokszorosító üzemében házi jegyzeteket állíthatott elő. A probléma ez utóbbival van, ez ugyanis nem hozható könyvtáruj forgalomba, illetve szerzői szerény összegű jutalomban részesültek. Terveink szerint e házi jegyzeteket (méltányos áron) az antikváriumon keresztül tudjuk forgalomba hozni, de további megoldások útját is keressük.

● **A marxista tárgyak oktatásának korszerűsítéséről is többen szóltak, csakúgy mint a filozófiatörténet oktatásának bővítéséről...**

— A marxista tárgyak oktatásának korszerűsítése állandó folyamat, a szó kettős értelmében is. Korszerűsödött az oktatás az elmúlt években az egyes tárgyak helyét, meglétét illetően (sor került a politikai gazdaságtan és a filozófia helyének megcserélésére), illetve az oktatott anyagot illetően. Az ifjúsági parlament határozata nyomán fórum szerveződött a marxista tárgyak oktatásáról. További, még sikeresebb fórumok szervezésének megvan a lehetősége.

● **Az áthallgatás bevezetésének szükségessége szinte minden karon felvetődött...**

— Intézkedtünk, hogy a kötelezően választható speciális kollégiumok vonatkozásában a három kar hallgatói számára legyen biztosítva az áthallgatás lehetősége. Új szak végzésével együttjáró áthallgatást tanárszakos hallgatóink számára a Juhász Gyul. Tanárképző Főiskola bizonyos szakjain (szlovák, román, technika, népművelés) tervezünk, s cserébe mi is biztosítjuk főiskolás hallgatók szak megszerzésére irányuló áthallgatását egyetemünkön.

● **A hallgatók véleménye, sőt az oktatók nagy része szerint sem megfelelő a tudományos diákköri dolgozatok erkölcsi illetve anyagi elismerése. Az a hír is elterjedt, a jövőben mégkevésbé nyílik mód ezek díjazására...**

— A tudományos diákköri dolgozatoknál magam az erkölcsi elismerést fontosabbnak tartom az anyagiaknál. A tdk-dolgozat eredendően ne anyagi ösztönzés miatt íródjon, hanem az új keresésének vágyától hajtva. Egyébként nincs mély szakadéka a szakfolyóiratokban megjelent tudományos dolgozatok magyarországi tiszteletdíjának — sajnálatosan alacsony — összege és a tdk-dolgozat anyagi elismerése között. Mindez nem jelenti azt, mintha a tdk-dolgozatok valóban szerény anyagi elismerésének megszüntetésére vagy radikális csökkentésére törekednénk. Addig fogunk nyújtózni, ameddig a takarónk ér...

● **Ön, mint rektorhelyettes korábban éveken át foglalkozott a felsőoktatás kérdéseivel. Megítélése szerint reformokra vagy teljes korszerűsítésre van-e szükség a felsőoktatásban, különös tekintettel a bölcsészkar képzésére?**

— Nem szeretnék játszani a szavakkal: a jól irányzott reform is elvezethet teljes korszerűsítéshez a felsőoktatásban, ha persze tudomásul vesszük, hogy ma sem minden korszerűtlen. A folyamatban levő reformmunkálatokkal kapcsolatos legfőbb aggályom az: túlzottan középiszkolai szemlélet hatja át. Pozícióharc folyik, hogy ki hány órát kapjon, ki hány alkalommal találkozhat a hallgatóval. Órára járó gépek lesznek az egyetemisták, a jól ismert középiskolás verki szint: 8-tól 9-ig magyar, 9-től 10-ig matematika stb. No de ott kézi ismereteket kell elsajátítani, itt pedig közre kellene működnie az ismeretek „megalkotásában”, azaz nem egyszerűen reprodukálni, hanem alkotni kellene. Egészségtelennek, mi több, károsnak tartom a heti 35-40 kötelező órát az egyetemen. Nagyobb teret kellene biztosítani a régi szeminárium (ma úgy mondjuk: kiscsoportos) foglalkozásnak, egyáltalán a fakultatív vagy kötelezően választható elfoglaltságnak. Mindez természetesen a bölcsészkarra is vonatkozik.

● **Az ifjúsági parlamentek idején több szó volt a döntéshozók készítéséről. Tapasztalatai szerint van-e, s milyen mértékben van beleszólási joga adott intézmény vezetőjének, mondjuk egy rektornak, minisztériumi döntésekbe?**

— Hogy egy rektor miként szól bele a minisztériumi döntésekbe, három év múlva alkalmasint meg tudom mondani. Mint rektorhelyettes több minisztériumi munkabizottságban vettem részt. Talán ha a minisztérium a nemrég megalakított dékáni kollégiumok mintájára életre hívná a rektori kollégiumot ez növelhetné a mindenkori rektor szerepét a döntéshozók készítésében.

● **Áttekintve a tudományegyetem oktató-nevelő-kutatói feladatrendszerét, gazdasági kérdéseit, ifjúságpolitikai teendőit, mit tekint Rektor elvtárs elsőként megoldható kérdésnek?**

— Úgy tűnik, sok elsőként megoldandó kérdés adódik. Ezeket egyetemünk és tanévi feladatunk tartalmazza. Ezeknek megoldásához kérem egyetemünk valamennyi oktatójának, hallgatójának, dolgozójának, a párt- és társadalmi szerveknek segítségét.

● **Köszönjük a beszélgetést, s a tervek megvalósításához sok sikert, eredményes munkát kívánunk!**